

Светски дан менталног здравља, 10. октобар
„Достојанствен живот са менталним поремећајем”

Сваке године се Светски дан менталног здравља обележава 10. октобра на иницијативу Светске федерације за ментално здравље и уз подршку Светске здравствене организације, а у партнерству са министарствима здравља и организацијама цивилног друштва широм света.

Широм света, хиљадама људи са неким поремећајем менталног здравља су нарушена људска права. Они не само да су дискриминисани, искључени и маргинализовани, већ су и предмет емоционалног и физичког злостављања како у установама које се баве заштитом менталног здравља тако и у локалној заједници.

Слоган овогодишње кампање „Достојанствен живот са менталним поремећајем” има за циљ подизање свести шире друштвене јавности како би се омогућио достојанствен живот особама са менталним поремећајем, живот у друштву где се поштују људска права, са обученим професионалним кадром, где се уважава право на информативни пристанак на лечење, где су корисници укључени у планирање, организацију и праћење служби менталног здравља, где постоји јавно заговарање кроз оснивање удружења корисника и где се ове вредности промовишу кроз организовање кампања јавног информисања.

Ментално здравље се може конципирати као стање добробити, где свака индивидуа постаје свесна његових или њених способности, може да се носи са нормалним стресом у животу, у стању је да ради продуктивно, те је способна да оствари лични допринос за своју заједницу.

Процењује се да данас око 450 милиона људи пати од менталних поремећаја и поремећаја понашања или од психосоцијалних проблема, као што су они везани за злоупотребу алкохола или дрога. Многи од њих пате тихо и сами, искључени из својих породица и социјалног окружења.

Депресивни поремећаји сматрају се једним од највећих јавноздравствених проблема. Разлози леже у чињеници да је депресија најчешћи ментални поремећај у општој популацији: у највећем броју случајева (67%) депресије су рекурентне или су хроничног тока, значајно нарушавају квалитет живота и релативно често (код 10% до 15% депресивних особа) завршавају се самоубиством а неретко се јављају удружено с другим менталним поремећајима и телесним болестима. Према подацима Светске здравствене организације депресија је четврти најчешћи узрок „година живота измењених због инвалидности”, а процењује се да ће до 2020. године бити на другом месту.

Процењује се да је 70 милиона људи у свету зависно од алкохола, да око 50 милиона има епилепсију, а 24 милиона шизофренију (у свим срединама света, развијеним и неразвијеним, што чини око 1% становништва). Милион људи изврши самоубиство сваке године, а 10–20 милиона покушава да се убије. Не сме се занемарити ни велики број особа које имају неки облик душевне заосталости.

Око 20% популације деце и адолесцената на свету има неки поремећај везан за ментално здравље. Око половина менталних поремећаја почиње пре 14. године. Неуропсихијатријски поремећаји су међу водећим узроцима инвалидности код младих људи на свету. Ипак, земље са највећим процентима становништва млађег од 19 година располажу са најмање ресурса за ментално здравље. Већина неразвијених и средњеразвијених земаља има само једног дечијег психијатра на 1 до 4 милиона становника.

Сматра се да ће свака четврта особа у неком периоду свог живота бити погођена неким менталним поремећајем. Због свега тога, превенција менталних поремећаја и унапређење менталног здравља од кључног су значаја за сваку заједницу.

Ментални поремећаји утичу на функционисање јединке и узрокују не само емоционалну патњу него и смањење квалитета живота, отуђеност, стигму и дискриминацију. Њихов утицај протеже се на читаву заједницу и представља огроман економски и социјални терет. Ментални поремећаји су често повезани са дуготрајним лечењем, одсуствовањем са посла, незапосленосћу и смањењем продуктивности, што све утиче на емоционално и економско стање чланова породице који негују оболеле, као и на повећање трошкова заједнице.

Да би се смањио терет менталних поремећаја неопходно је да се већа пажња посвети превенцији и унапређењу менталног здравља у оквиру националне политике, законодавства, доношења одлука и додељивања средстава.

Ментално здравље је национални капитал и пресудно је за свеобухватно благостање особа, друштва и држава и представља национални капитал. Зато заштита менталног здравља мора представљати неопходан и значајан аспект свеукупног система здравствене заштите, односно јавног здравља.

Корисни линкови:

http://www.who.int/mental_health/en/

<http://www.wfmh.com/>